

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
кандидата економічних наук, доцента
Мацуки Вікторії Миколаївни
на дисертацію Кальницької Марини Олександрівни
на тему: «Організаційно-культурні ресурси міжнародного
туристичного бізнесу»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини

Актуальність теми дослідження

На сучасному етапі глобалізації міжнародний туристичний бізнес характеризується посиленням конкуренції та невизначеністю зовнішнього середовища. Це вимагає від менеджменту міжнародних корпорацій суттєвої структурної трансформації напрямів розвитку та ефективного використання ресурсів з метою збільшення обсягів надання послуг, підвищення лояльності споживачів, створення додаткової вартості через формування міжнародного бренду з урахуванням актуальних тенденцій ринку туристичних послуг. Такі тенденції стимулюють корпоративний менеджмент до пошуку шляхів інноваційних стратегій, новітніх технологій, міжнародних стандартів та сучасних управлінських інструментів. Зміна парадигми менеджменту та глобальні технологічні і соціально-економічні рушійні сили міжнародного туристичного ринку потребують формування механізмів розвитку корпоративних ресурсів, зокрема, організаційно-культурних, які здатні забезпечити ефективну кооперацію внутрішньо управлінських процесів та реактивність бізнесу до умов динамічного розвитку ринку.

Враховуючи сказане, наукове дослідження, присвячене поглибленню теоретико-методологічних основ дослідження чинників розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу в контексті викликів і тенденцій глобального середовища, є досить

своєчасним, а актуальність представленої до захисту дисертації не викликає жодних сумнівів.

Зв'язок дисертаційної роботи з напрямками наукових досліджень

Дисертаційна робота виконана у межах науково-дослідної теми Національної металургійної академії України «Методологія управління підприємств різних організаційно правових форм і форм власності» (номер державної реєстрації 0107U001146; 2006-2017 рр.). В роботі над темою дисертантом було досліджено фактори розвитку організаційно-культурних ресурсів та управлінські інструменти впровадження організаційних змін.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій

Наукові результати, що одержані автором дисертації та виносяться на захист, обґрунтовані на достатньому рівні. Вони полягають у поглибленні теоретико-методологічних основ дослідження розвитку ресурсного потенціалу міжнародного туристичного бізнесу, визначенні драйверів та управлінських інструментів розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу, а також розробці науково-практичних рекомендацій щодо їх впровадження у діяльність суб'єктів туристичного ринку та оцінці ефективності проведених дій. Не викликає сумнівів й достовірність основних положень дисертації, цінність для науки і практики її основних висновків та рекомендацій, оскільки вони базуються на глибокому вивченні дисертантом сучасних теоретико-методологічних і практичних проблем міжнародних економічних відносин в цілому та процесів управління корпоративним бізнесом зокрема.

Дисертаційна робота, поза всяким сумнівом, вирізняється концептуальною цілісністю:

– у першому розділі обґрунтовано економічну природу організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу, доведено актуальність розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу в глобальному конкурентному середовищі та сформовано методiku дослідження розвитку організаційно культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу.

– у другому розділі проаналізовано сучасний стан розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу, виявлено основні драйвери їх розвитку та оцінено вплив ступеня розвитку організаційно-культурної складової на економічні показники діяльності туристичного бізнесу;

– у третьому розділі розроблено критеріальний підхід оцінювання розвитку організаційно-культурних ресурсів суб'єктів туристичного бізнесу, запропоновано методiku аналізу стану розвитку організаційно-культурних ресурсів туристичного бізнесу на прикладі суб'єктів українського туристичного ринку, сформовано механізм розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та пропозицій дисертаційної роботи також є логічним наслідком її багатої інформаційної бази. Остання представлена звітами й аналітичними публікаціями міжнародних організацій (UNWTO, Світового банку, звіти Організації економічного співробітництва та розвитку), матеріалами Конференції ООН з торгівлі та розвитку, матеріалами офіційного сайту Туристичної Асоціації України, Асоціації індустрії гостинності України, законодавчими та нормативно-правовими актами України, даними Державної служби статистики України, нормативно-правовими актами й офіційними статистичними матеріалами країн, закордонними та вітчизняними періодичними виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет, результатами власних досліджень автора. Загалом в дисертації здобувачем

опрацьовано 216 вітчизняних та зарубіжних джерел інформації, які повністю відповідають специфіці теми дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у поглибленні теоретико-методологічних основ дослідження розвитку ресурсного потенціалу міжнародного туристичного бізнесу, визначенні драйверів та управлінських інструментів розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу, а також розробці науково-практичних рекомендацій щодо їх впровадження у діяльність суб'єктів туристичного ринку та оцінці ефективності проведених дій. Найвагоміші здобутки, які розкривають особистий внесок дисертанта у розробку обраної теми та характеризують беззаперечну новизну роботи, зводяться до наступного:

- запропоноване дисертантом визначення організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу як економічного базису формування організаційної культури гостинності, необхідного для створення якісної онлайн-репутації та брендового стилю у сфері міжнародного туристичного бізнесу з метою зростання його прибутковості та інвестиційної привабливості в умовах міжнародної конкуренції (стор. 54) доповнює існуючі дефініції, що складають теоретичну основу ресурсного потенціалу формування бізнесу в сучасному глобальному середовищі.

- ідентифікація економічних, технологічних та соціальних драйверів, які забезпечують позитивну динаміку імплементації ключових елементів організаційно-культурних ресурсів у процесі їх розвитку, та моделювання вірогідності їхнього впливу на ринкову вартість акцій готельних холдингів дає можливість суб'єктам туристичних ринків, посилюючи власні організаційно-управлінські ресурси, підвищувати міжнародну конкурентоспроможність на локальних ринках (стор. 95-121).

– запропонована експрес-методика оцінки стану розвитку організаційно-культурних ресурсів суб'єктів туристичного бізнесу викликає інтерес через свою простоту використання та доступність до розуміння, що забезпечує об'єктивність результатів (стор.143-153), а шостистапний механізм розвитку організаційно-культурних ресурсів, на нашу думку, сприятиме забезпеченню комплексного підходу до зростання ресурсного потенціалу туристичного бізнесу (стор. 172-176).

Повнота відображення результатів дослідження в опублікованих працях автора

Результати наукових досліджень Кальницької М.О., що покладені в основу кандидатської дисертації, опубліковані в численних наукових виданнях. Основні теоретико-методичні та прикладні положення дисертаційної роботи відображені в 18 наукових працях: 5 – у наукових фахових виданнях України; 1 – у закордонному фаховому виданні; 2 – у колективних монографіях та 10 в інших виданнях. Загальний обсяг – 57,6 д.а., з них особисто автору належить 8,4 д.а. Обсяг і кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України, що висуваються для здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Матеріали дисертаційного дослідження апробовані на 10 міжнародних науково-практичних конференціях.

Опубліковані наукові праці й автореферат лаконічно узагальнюють та відображають основний зміст дисертації.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів

Сформульовані та обґрунтовані в дисертації концептуальні положення, висновки та рекомендації мають безумовне наукове і практичне значення, що полягає у поглибленні теоретико-методологічних основ дослідження

чинників розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу в контексті викликів і тенденцій глобального середовища.

Окрім того, авторські здобутки дисертації збагачують теорію і практику новими підходами до формування та розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу.

Найвагоміші практичні рекомендації дисертації використано у діяльності Дніпропетровської торгово-промислової палати в практичних заходах щодо оцінки організаційної культури туристичного сектору економіки Дніпропетровської області, туристичної агенції ТОВ «АСТРА ТРЕВЕЛ» з метою розвитку організаційно-культурних ресурсів при формуванні міжнародних зв'язків. Науково-методичні розробки дослідження ступеня розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного бізнесу використовуються у навчальному процесі кафедри менеджменту та туристичного бізнесу Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара при формуванні робочих програм, проведенні практичних та семінарських занять із дисциплін «Інфраструктура туристичних ринків», «Організація міжнародного туризму», «Міжнародний туризм», «Моніторинг міжнародних туристичних ринків», «Управління міжнародним туристичним бізнесом».

Усі впровадження автора підтверджено відповідними довідками.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертації та автореферату

Високо оцінюючи дисертаційну роботу Кальніцької М.О., вважаємо доцільним вказати на окремі недоліки та дискусійні положення, які вона містить.

1. В п. 1.2 «Актуалізація розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу в глобальному конкурентному середовищі» автор обґрунтовує власні висновки на основі широкого аналітичного огляду наукових публікацій. На наш погляд, доцільно було б виокремити ті сфери міжнародного туристичного бізнесу, які потребують більшої концентрації ресурсів під впливом соціально-економічних чинників, які визначені автором на стор.67.

2. Складена автором структурно-логічна схема (стор.77) відповідає меті дослідження, але, на наш погляд, її доцільно було деталізувати сукупністю методів, які автор використовує для обґрунтування гіпотези дослідження (в п.2.2).

3. Автором обґрунтовано, що «тенденція активізації віртуального простору для спілкування та обміну досвідом туристів спричиняє посилення впливу соціального драйверу розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу з метою формування позитивного іміджу» (стор. 137). Погоджуючись з цим висновком, доцільно відзначити, що слід вказувати і ймовірні ризики для компаній через спеціальні інтервенції нечесної конкуренції шляхом розміщення «фейкових» відгуків у соціальних мережах.

4. Автор шляхом апробації розробленої експрес-методики доводить прямо пропорційну залежність між кількістю працівників компанії і загальним індексом її організаційної культури (стор. 165). Враховуючи невелику кількість досліджених компаній, вважаємо доречним зазначити, що ці висновки мають локальний характер і потребують подальшого обґрунтування.

5. Погоджуючись з думкою автора, що «стійкими трендами у розвитку організаційно-культурних ресурсів міжнародного туристичного бізнесу будуть сфери швидкого харчування, маркетплейси туристичних послуг, готельні мережі» (стор. 57), вважаємо доцільним уточнити вплив визначених загальносвітових тенденцій міжнародного туристичного

бізнесу на формування структури організаційно-культурних ресурсів.

Разом з тим, викладені зауваження не зменшують загальної високої оцінки дисертаційної роботи та носять рекомендаційний характер. Їх слід розцінювати як побажання щодо напрямів подальших науково-практичних розробок здобувача.

Автореферат дисертації відображає її зміст та не містить положень, які не досліджені в роботі.

Відповідність дисертації встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України. Загальні висновки по дисертаційній роботі

Структура дисертаційної роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Повний обсяг дисертації становить 246 сторінок комп'ютерного тексту, обсяг основного тексту становить 171 сторінку. Робота містить 23 таблиці, 35 рисунків, 24 додатки (на 27 сторінках). Список використаних джерел налічує 216 найменувань (на 27 сторінках).

Робота виконана у науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. За обсягом, змістом, структурою, повнотою викладу результатів, оформленням вона відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України.

За сукупністю якісних та формальних ознак дисертація Кальніцької Марини Олександрівни на тему «Організаційно-культурні ресурси міжнародного туристичного бізнесу» є самостійною, цілісною, логічно завершеною науковою працею, в якій досягнута окреслена мета, вирішені поставлені завдання, отримані нові науково обґрунтовані результати та сформульовані практичні рекомендації в руслі досліджуваної проблеми.

Високий рівень наукового дослідження, наукова новизна отриманих результатів, їх теоретична і практична значущість, достовірність отриманих висновків і пропозицій дають підстави стверджувати, що дисертаційна

робота відповідає нормативним вимогам чинного «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, зі змінами і доповненнями, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів від 19.08.2015 р. № 656, від 30 грудня 2015 р. №1159 та від 27 липня 2016 р. № 567, які ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, а її автор – Кальницька Марина Олександрівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Маріупольського державного університету
Міністерства освіти і науки України

В.М. Мацука

В.М. Мацука

Особистий підпис В.М. Мацука
завідувач
Вчений секретар Вченої ради
М.Д. Савченко
19.08.2019

